

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Національного університету «Одеська
політехніка»
Міністерства освіти і науки України за
спеціальністю
281 «Публічне управління та
адміністрування»
доктору наук з державного управління,
професору
Колісніченко Н.М.

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, доктора наук з державного управління, професора, професора кафедри публічного управління та регіоналістики Національного університету «Одеська політехніка» **Саханєнка Сергія Єгоровіча** на дисертацію **Саркісова Ігоря Радиковича «Інноваційна діяльність у сфері залізничного транспорту: організаційно-правові аспекти»**, поданої до захисту у разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дисертації, зв'язок із науковими програмами, темами

Дисертаційна робота Саркісова Ігоря Радиковича «Інноваційна діяльність у сфері залізничного транспорту: організаційно-правові аспекти» вирізняється значною мірою актуальності, що обумовлена як масштабними внутрішніми змінами, які відбуваються в Україні, так і глобальними тенденціями модернізації залізничного транспорту у світі.

Сталий соціально-економічний розвиток України значною мірою залежить від рівня ефективності функціонування стратегічно важливих галузей національної економіки, серед яких сфера залізничного транспорту посідає провідне місце. У сучасних умовах інтенсивної глобалізації, активного технологічного розвитку та зростання конкуренції на міжнародних транспортних ринках саме інноваційна діяльність визначає потенціал модернізації залізничної галузі, її інтеграції в європейський транспортний простір та посилення економічної безпеки держави.

Залізничний транспорт є ключовим елементом логістичної та соціальної інфраструктури України, забезпечуючи мобільність населення, стійкість ланцюгів

постачання та підтримку економічних зв'язків у регіональному й міжнародному вимірі. Однак галузь тривалий час стикається із системними проблемами: застарілою техніко-технологічною базою, фрагментарністю нормативно-правового забезпечення інновацій, низьким рівнем цифровізації процесів, слабким розвитком державно-приватного партнерства, а також недостатньою інтегрованістю у європейські стандарти та вимоги інтероперабельності.

У контексті сучасних викликів — цифрової трансформації, євроінтеграційних процесів, зростання вимог до безпеки перевезень, енергоефективності та клієнтоорієнтованості — актуальним постає наукове обґрунтування комплексної системи публічного управління інноваційною діяльністю у сфері залізничного транспорту. Необхідність удосконалення організаційно-правових засад інноваційного розвитку галузі зумовлюється потребою інтеграції сучасних управлінських підходів, цифрових технологій, інтелектуальних транспортних систем та новітніх механізмів регуляторної політики.

Дисертаційна робота виконана в межах науково-дослідної теми Національного університету «Одеська політехніка» – «Публічне управління соціальним та гуманітарним розвитком України у посткризовому світі» (держреєстрація 0122U002142), у рамках якої здобувач здійснив ґрунтовне опрацювання концептуальних та прикладних підходів щодо специфіки інноваційної діяльності у сфері залізничного транспорту.

Таким чином, дисертаційне дослідження Саркісова Ігоря Радиковича «Інноваційна діяльність у сфері залізничного транспорту: організаційно-правові аспекти» вирізняється високим рівнем актуальності, що обумовлено масштабними змінами, які відбуваються у залізничній галузі України, потребою її технологічної модернізації та адаптації до європейських вимог, а також глобальними трендами інноваційного розвитку та цифрової трансформації транспортних систем.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації, представлені в дисертації Ігоря Радиковича Саркісова, вирізняються високим рівнем аргументованості, внутрішньої логічності та відповідності сучасним науковим підходам публічного управління інноваційною діяльністю у сфері залізничного транспорту. Ґрунтовність проведеного дослідження забезпечена комплексним використанням широкого спектра теоретичних і методологічних джерел, залученням національного законодавства, міжнародних нормативних документів, аналітичних матеріалів, а також широким масивом наукових публікацій з проблематики цифрової трансформації, інноваційних процесів і транспортної політики.

Обґрунтованість наукових положень забезпечена системним аналізом теоретико-методологічних основ інноваційної діяльності, детальним розкриттям сутності правових, організаційних, технологічних та управлінських аспектів розвитку залізничного транспорту, а також комплексним порівняльним аналізом зарубіжного досвіду. Автор послідовно демонструє здатність до критичного осмислення існуючих наукових підходів, пропонує власні уточнення й узагальнення, що підвищує наукову новизну та достовірність отриманих результатів.

Висновки дисертації підтверджуються логікою дослідження, відповідністю сформульованих результатів поставленим завданням, а також використанням якісних методів аналізу — синтезу, системно-структурного підходу, моделювання, порівняльного аналізу тощо. Особливої ваги набуває запропонована автором організаційно-правова модель публічного управління інноваційною діяльністю та структурно-логічна схема цифрової екосистеми залізничного транспорту, які відзначаються високим рівнем наукової опрацьованості та відображають глибоке розуміння природи інноваційних процесів у галузі.

Рекомендації, сформульовані у дисертації, вирізняються практичною значущістю, відповідають потребам модернізації залізничного транспорту України та узгоджуються з європейськими інтеграційними орієнтирами. Їх реалістичність підтверджується аналізом сучасного стану галузі, виявлених проблем і бар'єрів, а також прикладами адаптації успішних міжнародних підходів. Практичне впровадження результатів, засвідчене відповідними документами, підсилює довіру до достовірності висновків та рекомендацій.

Загалом ступінь обґрунтованості положень і висновків дисертації є достатньо високим, а отримані результати — науково переконливими, коректними та методологічно виваженими. Робота відзначається цілісністю, логічною структурою та відповідністю сучасним вимогам до дисертаційних досліджень зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

3. Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у всебічному теоретико-методологічному обґрунтуванні та подальшому розвитку організаційно-правових засад публічного управління інноваційною діяльністю у сфері залізничного транспорту України. У дисертації вперше комплексно обґрунтовано організаційно-правову модель публічного управління інноваційною діяльністю у сфері залізничного транспорту, яка поєднує інституційні, правові, управлінські, фінансові та технологічні елементи інноваційного процесу та дозволяє системно оцінювати ефективність функціонування галузі в умовах цифрової трансформації.

Удосконалено теоретико-методологічні підходи до дослідження інноваційної діяльності у сфері залізничного транспорту шляхом уточнення понятійного апарату, визначення функціональних взаємозв'язків між інноваційним процесом, механізмами публічного управління та цифровою трансформацією, а також конкретизації критеріїв і принципів оцінювання ефективності інновацій. Розвинуто методичні підходи до формування та оцінювання інноваційної інфраструктури галузі на основі вимог цифрової сумісності, кіберзахисту, інвестиційної привабливості й відповідності європейським стандартам інтероперабельності.

Подальшого розвитку набули наукові положення щодо застосування сучасних управлінських моделей у транспортній галузі, зокрема системного, процесного, проєктного та ризик-орієнтованого підходів, що дозволило поглибити наукове розуміння закономірностей інноваційного розвитку залізничного транспорту. Розвинуто теоретичне обґрунтування ролі цифровізації у модернізації галузі, зокрема у підвищенні ефективності управління, покращенні якості послуг, зростанні інвестиційної привабливості та забезпеченні стійкості транспортної інфраструктури.

У цілому результати дисертаційного дослідження становлять новий науковий внесок у розвиток теорії та практики публічного управління інноваційною діяльністю і створюють методологічне підґрунтя для модернізації залізничного транспорту України відповідно до сучасних світових тенденцій та європейських інтеграційних вимог.

4. Значення роботи для науки, практики та суспільства

Дисертаційне дослідження має вагомe значення для розвитку науки, удосконалення практики публічного управління та забезпечення інноваційних трансформацій залізничного транспорту в Україні. Його наукова цінність полягає у формуванні нового теоретико-методологічного підходу до публічного управління інноваційною діяльністю у сфері залізничного транспорту, що поєднує системні, процесні, ризик-орієнтовані та цифрові компоненти управління.. Запропоновані автором підходи розширюють наукові уявлення про взаємодію технологічних інновацій, інституційної спроможності та державного регулювання, що сприяє поглибленню теорії публічного управління у контексті модернізації стратегічних галузей економіки.

Практичне значення дисертації полягає у можливості безпосереднього застосування отриманих результатів органами державної влади, менеджментом АТ «Укрзалізниця», профільними міністерствами, регуляторними органами та інституціями, відповідальними за реформування та цифровізацію транспортної сфери. Розроблена концепція цифрової екосистеми залізничного транспорту може

бути використана як основа для створення цифрових платформ управління, впровадження інтелектуальних систем моніторингу та прогнозування, удосконалення електронного документообігу й оптимізації логістичних операцій.

Таким чином, дисертаційне дослідження має комплексну наукову, практичну й суспільну цінність, створює підґрунтя для подальших наукових розробок у сфері публічного управління інноваційними процесами та може бути використане як методологічна база для модернізації залізничного транспорту в Україні відповідно до сучасних глобальних тенденцій і стратегічних національних завдань.

5. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Під час опрацювання тексту дисертаційної роботи Саркісова Ігоря Радиковича не виявлено жодних порушень принципів академічної доброчесності. Дисертація містить коректне оформлені посилання на залучені джерела, вирізняється цілісним авторським стилем викладу та аргументованими власними висновками, а ключові результати підтверджені науковими публікаціями автора у фахових виданнях. Структура та зміст роботи засвідчують її самостійне виконання, належне застосування методологічних підходів і добросовісне використання наукових здобутків інших дослідників із дотриманням правил цитування.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Загальна характеристика дисертаційної роботи Саркісова Ігоря Радиковича є позитивною, проте окремі її положення потребують додаткового уточнення для підсилення наукової обґрунтованості та підвищення чіткості подання матеріалу.

У розділі 1 автор справді приділяє значну увагу формуванню та уточненню понятійно-термінологічного апарату інноваційної діяльності, що є важливою складовою теоретико-методологічного підґрунтя дослідження. Водночас аналіз тексту свідчить, що поняття «інновація», «інноваційний процес» та «інноваційна діяльність» подані переважно як взаємопов'язані, але не завжди достатньо чітко відмежовані одне від одного саме у площині публічного управління. У ряді випадків вони використовуються як взаємозамінні або подані у широкому тлумаченні без акцентування специфічних управлінських функцій, що ускладнює розуміння їх ролі у державному регулюванні інноваційного розвитку залізничного транспорту. З огляду на це доцільним видається більш чітке структурування цих дефініцій, а також їх розмежування відповідно до рівнів публічного управління, що дозволило б підсилити аналітичну чіткість і забезпечити методологічну узгодженість подальших теоретичних положень.

У підрозділі 2.2 автор здійснив ґрунтовний огляд зарубіжного досвіду інноваційного розвитку залізничного транспорту, розглянувши приклади

цифровізації, модернізації інфраструктури та управлінських моделей у країнах ЄС, США та Азії. Разом із тим, поданий аналіз має переважно описовий характер і зосереджений на загальних характеристиках інноваційних рішень, що успішно застосовуються за кордоном. Недостатньо розкритими залишаються саме механізми, інструменти та умови їх потенційної адаптації до українських реалій, зокрема враховуючи специфіку нормативного поля, фінансових можливостей, рівень цифрової зрілості «Укрзалізниці» та обмеження, пов'язані з воєнним станом. Тому, зазначений підрозділ виглядав би більш аналітичним і практично орієнтованим за умови чіткішого акцентування на адаптаційних механізмах, включно з визначенням умов, передумов та можливих сценаріїв впровадження зарубіжних інновацій у системі залізничного транспорту України. Це дозволило б посилити прикладну цінність роботи та сприяти формуванню рекомендацій, що більшою мірою відповідають національним потребам та стратегічним цілям галузі.

У третьому розділі автором справді запропоновано ґрунтовну концепцію цифрової екосистеми інноваційного розвитку залізничного транспорту, що включає структурно-логічну модель, визначення ключових цифрових компонентів та організаційно-правові засади її функціонування. Однак фінансовий аспект цифрової трансформації, який є критично важливим для практичного впровадження окреслених рішень, висвітлений лише частково. З огляду на це зазначений аспект може бути розширений шляхом: включення фінансових механізмів реалізації цифрових проєктів, визначення можливих сценаріїв фінансової стійкості цифрової екосистеми. Розкриття цих питань поглибило б прикладний характер концепції цифрової екосистеми та підвищило б її цінність для практичного використання у сфері управління залізничним транспортом.

7. Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Дисертаційне дослідження Саркісова Ігоря Радиковича «Інноваційна діяльність у сфері залізничного транспорту: організаційно-правові аспекти» є цілісним, самостійно виконаним і завершеним науковим дослідженням, у межах якого автор успішно розв'язав важливе науково-прикладне завдання та переконливо обґрунтував теоретичну й практичну значущість отриманих результатів для сфери публічного управління та адміністрування. За структурою, змістовим наповненням, логічною послідовністю та рівнем наукової розробленості робота повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Дисертація вирізняється високою актуальністю теми, комплексністю опрацювання

теоретичних і практичних аспектів проблематики, методологічною коректністю та наявністю вагомих елементів наукової новизни.

На підставі вищезазначеного можна констатувати, що дисертаційна робота Саркісова Ігоря Радиковича на тему: «Інноваційна діяльність у сфері залізничного транспорту: організаційно-правові аспекти» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Саркісов Ігор Радикович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент:

доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри публічного управління
та регіоналістики Навчально-наукового інституту
публічної служби та управління
Національного університету
«Одеська політехніка»

Сергей САХАНЕНКО

« » листопада 2025 року